

НЕДЕРЖАВНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ

асист. **Заяц О.Ю.**, студент гр. СУ-21 **Доценко С.Ю.**

З прийняттям Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» в Україні передбачено створення трирівневої пенсійної системи. Перший рівень – загальнообов’язкова солідарна система пенсійного страхування. Другий рівень – складова загальнообов’язкової системи пенсійного страхування. У зв’язку з тим, що в нинішній ситуації пенсійний фонд не забезпечується відрахуваннями діючих підприємств і є дотаційним від держави, а надалі дотацій знадобиться ще більше було створено недержавне пенсійне страхування – це і є Третій рівень.

Ця система ґрунтується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об’єднань у формуванні пенсійних накопичень. В останні роки процес становлення системи недержавного пенсійного страхування прискорився.

Учасниками недержавного пенсійного фонду можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства. Участь фізичних осіб у будь-якому недержавному пенсійному фонді є добровільною, а також вони мають право бути учасником кількох фондів за власним вибором. Накопичені кошти учасника пенсійного фонду є його власністю і у разі смерті успадковуються. Вкладником фонду, який робить пенсійні внески на користь учасника фонду відповідно до умов пенсійного контракту, може бути сам учасник, подружжя, діти, батьки, роботодавець учасника або професійне об’єднання, членом якого є учасник. У будь-якому недержавному пенсійному фонді його учасники можуть бути одночасно і вкладниками такого фонду [1].

Серед основних результатів створення недержавних пенсійних фондів необхідно виділити додаткову гарантію соціально-економічного захисту населення, розширення та прискорення розвитку фінансового ринку, збільшення національних заощаджень та нагромадження капіталу та акумуляцію внутрішніх інвестиційних ресурсів.

Слід відмітити, що недержавні пенсійні фонди є не тільки важливим інститутом доходів населення, а й виступають досить великим інвестиційним ресурсом, тому існує загальна відповідальність держави за організацію, ефективне і надійне функціонування недержавних пенсійних фондів заснована на правах людини в галузі соціального забезпечення [2].

Проблемами становлення недержавних пенсійних фондів є: недостатній ступінь макроекономічної стабільності держави; політична нестабільність; недостатній рівень розвитку фондового ринку; низький рівень доходів громадян; низький рівень ефективності підприємств; високий рівень безробіття; низький ступінь довіри до новостворених недержавних пенсійних фондів.

Для того, щоб покращити функціонування недержавних пенсійних фондів була розроблена нормативно-правова база, достатня для створення та діяльності недержавних пенсійних фондів та інфраструктури, що їх обслуговує. Динаміку показників розвитку недержавного пенсійного фонду, наданих департаментом розвитку ринків фінансових послуг та фінансового моніторингу, можна прослідкувати в табл. 1 [3-5].

Таблиця 1 – Основні показники розвитку недержавних пенсійних фондів

Показники	Період		
	31.12.2011	31.12.2012	30.09.2013
Пенсійні активи, млн. грн.	1 386,9	1 660,1	1933,6
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами, тис. осіб	594,6	584,8	589,2

Кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	75,0	61,4	61,3
Загальна сума пенсійних внесків, млн. грн.	1 102,0	1 313,7	1501,2
Сума інвестиційного доходу, млн. грн.	559,9	620,3	733,5

Для недержавного пенсійного фонду властиво формувати портфель, до якого входять об'єкти інвестування з мінімальним ступенем ризику. Тому особливого значення набуває вибір інвестиційних інструментів, використовуючи які недержавні пенсійні фонди зможуть забезпечити захист грошових коштів населення від інфляційних процесів і при цьому отримувати визначений приріст капіталу. Незважаючи на позитивну динаміку щодо зростання кількості недержавних пенсійних фондів та їх учасників, в Україні через неефективне і повільне проведення пенсійної реформи є ризик збереження малорозвинутої фінансової системи та ризик повільного розвитку недержавних пенсійних фондів.

1. Про недержавне пенсійне забезпечення : закон України від 09.07.2003 № 1057-IV.
2. Коваленко Ю.М. Інвестиційна політика недержавних пенсійних фондів // Фінанси України. – 2004. – №8. – 85 с.
3. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/files/OgclidRinkiv/NPF/npz-2012r.pdf>
4. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за I квартал 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgclidRinkiv/NPF/npf_1kv2013-1.pdf
5. Функціонування недержавних пенсійних фондів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://idunaee.ru/funkconuvannja-nederzhavnih-pensjnih-fondv/>.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокopenко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 82-83.